

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Кафедра психології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”
Декан гуманітарно-педагогічного факультету
доц. Віна САВИЦЬКА
“ 21 ” травня 2024р.

“СХВАЛЕНО”
на засіданні кафедри психології
Протокол № 10 від “20” травня 2024 р.
В.о. завідувача кафедри
доц. Ірина МАРТИНЮК

“РОЗГЛЯНУТО”
Гарант ОП «Психологія» («Бакалавр»)
доц. Ірина МАРТИНЮК

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ (РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ) ПРАКТИКИ**

Галузь знань: 05 «Соціальні та поведінкові науки»

Спеціальність: 053 «Психологія»

Освітня програма «Психологія» («Бакалавр»)

Факультет: Гуманітарно-педагогічний

Розробник: доцент кафедри психології, кандидат психологічних наук
доцент Валентина ТЕСЛЮК

Київ – 2024

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Психологічна реабілітація є одним з основних видів діяльності практичного психолога.

Навчальна (реабілітаційної) практика у підготовці майбутніх психологів дає можливість розширити їхні уявлення про особливості різних категорій клієнтів, які потребують психологічної реабілітації, її форми й методи, особливості застосування.

Метою навчальної (реабілітаційної) практики є ознайомлення студентів із сутністю та особливостями проведення психологічної реабілітації різних категорій осіб, розвиток умінь робити психологічний аналіз доцільності окремих форм і методів психологічної реабілітації конкретних категорій клієнтів.

Завдання навчальної (реабілітаційної) практики полягає у формуванні професійних знань майбутнього психолога про особливості психологічної реабілітації як виду психологічної допомоги, основні форми й методи психологічної реабілітації різних категорій осіб.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність добирати форми й методи психологічної реабілітації для різних категорій осіб;

загальні компетентності (ЗК):

ЗК1. Здатністю застосовувати знання у практичних ситуаціях;

ЗК2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності психолога в різних сферах практики.

ЗК4. Здатність вчитися, оволодівати сучасними знаннями у тому числі в полікультурному просторі.

ЗК5. Здатність бути критичним і самокритичним, критично сприймати інформацію, оцінювати хід та результати власної професійної діяльності.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення у ситуаціях власної професійної діяльності.

ЗК7. Здатність генерувати нові ідеї (креативність) у професійній сфері.

ЗК8. Навички міжособистісної взаємодії як у повсякденному, так і професійному житті.

ЗК9. Здатність працювати в команді, умінь організовувати роботу команди.

ЗК11. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

фахові (спеціальні) компетентності (СК):

СК1. Здатність оперувати категоріально-понятійним апаратом психології.

СК2. Здатність до ретроспективного аналізу вітчизняного та зарубіжного досвіду розуміння природи виникнення, функціонування та розвитку психічних явищ.

СК3. Здатність до розуміння природи поведінки, діяльності та вчинків людини на різних вікових етапах її розвитку, а також різних груп (у тому числі в контексті організації заходів раннього втручання).

СК4. Здатність самостійно збирати та критично опрацьовувати, аналізувати та узагальнювати психологічну інформацію з різних джерел, у тому числі іншомовних.

СК5. Здатність використовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій.

СК8. Здатність організовувати та надавати психологічну допомогу (індивідуальну та групову у т.ч. особам, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни): добирати і впроваджувати необхідні психодіагностичні методики, корекційні, психотренінгові методи, вести психологічну консультативну бесіду, застосовувати психотерапевтичні техніки відповідно до запитів клієнтів.

СК9. Здатність здійснювати просвітницьку та психопрофілактичну роботу відповідно до запиту.

СК10. Здатність дотримуватися норм професійної етики.

СК11. Здатність до особистісного та професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН 1. Аналізувати та пояснювати психічні явища в нормі та патології, ідентифікувати психологічні проблеми та пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПРН 2. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування психічних явищ, можливості їх коригування у контексті професійних завдань.

ПРН 3. Здійснювати пошук інформації з різних джерел, у т.ч. іноземних та з використанням інформаційно-комунікаційних технологій, для вирішення професійних завдань.

ПРН 4. Обґрунтовувати власну позицію, робити самостійні висновки за результатами власних досліджень і аналізу літературних джерел (як україномовних, так і іншомовних).

ПРН 5. Обирати та застосовувати валідний і надійний психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики тощо) психологічного дослідження та технології психологічної допомоги.

ПРН 6. Формулювати мету, завдання дослідження, обирати його об'єкт і предмет, скласти програму дослідження, володіти навичками збору первинного матеріалу, дотримуватися процедури дослідження.

ПРН 7. Рефлексувати та критично оцінювати достовірність одержаних результатів психологічного дослідження, формулювати аргументовані висновки.

ПРН 8. Презентувати результати власних досліджень усно / письмово для фахівців і нефахівців як рідною мовою, так і іноземною.

ПРН 9. Пропонувати власні способи вирішення психологічних задач і проблем у процесі професійної діяльності, приймати та аргументувати власні рішення щодо їх розв'язання (зокрема, щодо організації заходів раннього втручання).

ПРН 10. Формулювати думку логічно, доступно, дискутувати, обстоювати власну позицію, модифікувати висловлювання відповідно до культуральних особливостей співрозмовника.

ПРН 11. Складати та реалізовувати план діагностичного, корекційного, реабілітаційного, консультативного та психотерапевтичного процесу з урахуванням специфіки запиту та індивідуальних особливостей клієнта, забезпечувати ефективність власних дій (у т.ч. у роботі з особами, які отримали психологічні травми, зокрема внаслідок війни).

ПРН 12. Складати та реалізовувати програму психопрофілактичних та просвітницьких дій, заходів психологічної допомоги у формі лекцій, бесід, круглих столів, ігор, тренінгів, тощо, відповідно до вимог замовника.

ПРН 13. Взаємодіяти, вступати у комунікацію, бути зрозумілим, толерантно ставитися до осіб, що мають інші культуральні чи гендерно-вікові відмінності.

ПРН 14. Ефективно виконувати різні ролі у команді у процесі вирішення фахових завдань, у тому числі демонструвати лідерські якості.

ПРН 15. Відповідально ставитися до професійного самовдосконалення, навчання та саморозвитку.

ПРН 16. Знати, розуміти та дотримуватися етичних принципів професійної діяльності психолога.

ПРН 18. Вживати ефективних заходів щодо збереження здоров'я (власного й оточення) та за потреби визначати зміст запиту до супервізії.

Організація практичної підготовки майбутніх психологів регламентується Положенням про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України, затвердженим наказом Міністерства освіти України від 08.04.1993 р. № 93, Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України (від 27.10.2021 р.) та навчальним планом підготовки фахівців спеціальності «Психологія». Навчальна практика проводиться за наявності договорів на базах практичного навчання. Безпосереднє керівництво практикою покладене на керівника практики від закладу вищої освіти (науково-педагогічний працівник) та керівника від бази практики (відповідальна особа психологічної служби установи/організації/закладу).

Реабілітаційна практика проводиться на III курсі у VI семестрі.

Вид практики – навчальна.

Термін практики – 2 тижні (60 годин, 2 кредити).

ПЕРЕЛІК ОБОВ'ЯЗКОВИХ ЗАВДАНЬ ПРАКТИКИ

1. Участь у настановчій конференції з питань техніки безпеки, організації і проведення практики.
2. Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на місці практики (під час спілкування із психологом бази практики).
3. Ознайомлення із системою взаємодії психолога та інших працівників бази практики (під час спілкування із психологом бази практики).
4. Аналіз особливостей роботи психологів на базі практики (під час спілкування із психологом бази практики, опрацювання рекомендованої літератури та перегляду вебінарів).
5. Активне спостереження проведення заходів психологічної реабілітації.
6. Аналіз методів роботи психолога на базі практики.
7. Виконання завдань психолога бази практики щодо реабілітаційного процесу, здійснюваного на базі практики.
8. Виконання індивідуального творчого завдання на тему: «Психологічна реабілітація осіб із ...» (у назві вписати категорію клієнтів бази практики; у змісті роботи зазначити мету реабілітації, описати доцільні форми й методи її здійснення, критерії ефективності застосовуваних заходів, вимоги до компетенцій психолога, корисні джерела інформації).
9. Ведення щоденника виконаних робіт протягом практики (щодня коротко зазначається виконана робота).
10. Оформлення звіту практики (описуються результати виконання завдань 2–8), його захист на звітній конференції.

БАЗИ ПРАКТИКИ

Лікувально-профілактичні заклади, у тому числі наркологічна лікарня, медичний центр реабілітації дітей з органічним ураженням нервової системи; центри соціально-психологічної реабілітації, у тому числі для осіб з інвалідністю; дошкільні навчальні заклади з інклюзивною формою навчання.

На базі лікувально-профілактичних закладів; соціально-реабілітаційних центрів для дітей і дорослих міста Києва, що відповідає вимогам Положення про проведення практики студентів вищих навчальних закладів України (08.04.1993 р.), а також Положення про практичну підготовку студентів НУБіП України (від 27.10.2021 р.).

ЗМІСТ ПРАКТИКИ

Навчальна (реабілітаційна) практика студентів передбачає неперервність та послідовність її проведення для набуття необхідних компетенцій під час здобуття ОС «бакалавр».

Під час цієї практики студенти ознайомляться з існуючою системою реабілітаційних послуг та аналізують діяльність реабілітаційних установ. У результаті практики студенти мають набути навичок самостійної роботи, персональної відповідальності через спостереження та аналіз діяльності практичного психолога, виконання окремих його функцій.

Під час практики поглиблюються та закріплюються набуті знання з таких освітніх компонентів: «Загальна психологія», «Соціальна психологія», «Вікова психологія», «Патопсихологія», «Психологічна реабілітація», «Клінічна психологія», «Психодіагностика», добирається фактичний матеріал для виконання індивідуальних творчих завдань.

Основні напрями організації навчальної практики: психологічна реабілітація дітей з різними особливостями здоров'я, психологічна реабілітація дорослих з інвалідністю, психологічна реабілітація осіб з різними залежностями.

СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ (РЕАБІЛІТАЦІЙНОЇ) ПРАКТИКИ

№	Зміст і види роботи	Групи	Практичн і заняття, год	Самостій- на робота, год	Всього годин
1	Участь у настановчій конференції з питань техніки безпеки, організації і проведення практики. Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на місці практики. Ведення щоденника практики.	усі	3	3	6
2	Ознайомлення із системою взаємодії психолога та інших працівників бази практики (під час спілкування із психологом бази практики). Аналіз особливостей роботи психологів на базі практики (під час спілкування із психологом бази практики, опрацювання рекомендованої літератури та перегляду вебінарів). Ведення щоденника практики.	усі	3	3	6
3	Активне спостереження проведення заходів психологічної реабілітації. Аналіз методів роботи психолога на базі практики. Ведення щоденника практики.	усі	3	3	6
4	Активне спостереження проведення заходів психологічної реабілітації. Аналіз методів роботи психолога на базі практики. Виконання індивідуального творчого завдання. Ведення щоденника практики.	усі	3	3	6
5	Активне спостереження проведення заходів психологічної реабілітації. Аналіз методів роботи психолога на базі практики. Виконання індивідуального творчого завдання. Ведення щоденника практики. Оформлення звіту практики.	усі	3	3	6
6	Виконання завдань психолога бази практики щодо реабілітаційного процесу, здійснюваного на базі практики. Виконання індивідуального творчого завдання. Ведення щоденника практики. Оформлення звіту практики.	усі	3	3	6
7	Виконання завдань психолога бази практики щодо реабілітаційного процесу,	усі	3	3	6

	здійснюваного на базі практики. Виконання індивідуального творчого завдання. Ведення щоденника практики.				
8	Виконання завдань психолога бази практики щодо реабілітаційного процесу, здійснюваного на базі практики. Виконання індивідуального творчого завдання. Ведення щоденника практики. Оформлення звіту практики.	усі	3	3	6
9	Виконання завдань психолога бази практики щодо реабілітаційного процесу, здійснюваного на базі практики. Ведення щоденника практики. Оформлення звіту практики.	усі	3	3	6
10	Виконання завдань психолога бази практики щодо реабілітаційного процесу, здійснюваного на базі практики. Завершення оформлення щоденника практики. Захист звіту практики.	усі	3	3	6
	Всього		30	30	60

ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на керівників НУБіП України та керівників від баз практики.

Навчально-методичне керівництво та виконання програм практики забезпечує кафедра психології НУБіП України.

Безпосередньо організацію практики та контроль за її проведенням здійснюють завідувач, НПП психології та керівники від баз практики.

До керівництва практикою студентів залучаються досвідчені НПП кафедри та кваліфіковані фахівці від установ/організацій/закладів (баз практики).

До обов'язків керівника практики від університету входить:

- 1) контроль за підготовленістю бази практики;
- 2) забезпечення проведення усіх організаційних заходів перед виходом студентів на практику:
 - інструктаж про проходження практики, техніку безпеки;
 - ознайомлення студентів з програмою практики;
 - узгодження з керівником від бази практики;
 - організація виконання індивідуальних завдань студентів;
 - надання студентам-практикантам необхідних документів (направлення, програма, щоденник, календарний план, методичні рекомендації, перелік яких встановлює університет);
 - повідомлення студентів про систему звітності з практики, яка затверджується кафедрою, а саме: подання письмового звіту, виконання індивідуального завдання, заповнення щоденника практики;
- 3) консультування студентів протягом проходження практики;
- 4) забезпечення разом із керівником від бази практики високої якості проходження практики студентами згідно з програмою;
- 5) контроль та забезпечення відповідних умов проходження практики студентів, проведення з ними обов'язкових інструктажів з охорони праці та техніки безпеки;
- 6) контроль за виконання студентами програми практики, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики, ведення або організація ведення таблицю відвідування студентами бази практики;
- 7) методичне керівництво збором інформаційно-довідкових, статистичних, звітних матеріалів;
- 8) інформування кафедри про хід практики;
- 9) прийняття заліків із практики у складі відповідної комісії;
- 10) методичне і наукове керівництво підготовкою звітів проходження практики;
- 11) організація захисту студентами звітів;

12) подання на кафедру письмового звіту про проведення практики, звітів студентів із зауваженнями та пропозиціями щодо поліпшення практики.

Керівництво установи/організації/закладу (бази практики) доручає керувати практикою студентів кваліфікованому фахівцю відповідного напрямку, до обов'язків якого входить:

- 1) ознайомлення студентів з діяльністю установи/організації/закладу;
- 2) забезпечення студентів робочими місцями;
- 3) допомога студентам у підготовці звітів і виконанні програми практики;
- 4) організація для студентів лекцій, практичних занять, бесід, передбачених програмою практики;
- 5) методичне керівництво і консультації студентів-практикантів з питань практики;
- 6) контроль за виконанням студентами програми практики, правил внутрішнього трудового розпорядку бази практики.

Обов'язки безпосередніх керівників, призначених базами практики, визначаються в окремих розділах договорів на проведення практики.

Студенти під час проходження практики зобов'язані:

- 1) до початку практики отримати від керівника практики з боку університету консультації щодо оформлення всіх необхідних документів;
- 2) у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені програмою практики та вказівками її керівників;
- 3) вивчати і суворо дотримуватися правил охорони праці, техніки безпеки та виробничої санітарії, внутрішнього розпорядку бази практики;
- 4) нести відповідальність за виконану роботу;
- 5) вести щоденник практики;
- 6) зібрати необхідний для виконання індивідуального завдання матеріал;
- 7) здати і захистити звіт з практики, своєчасно скласти залік з практики.

ДОКУМЕНТАЦІЯ, ОБЛІК, КОНТРОЛЬ І ОЦІНКА ПРАКТИКИ

Під час практики студент працює за індивідуальним планом роботи і веде щоденник. У щоденнику відображається зміст проведеної студентом роботи, записуються спостереження, роздуми, а також зауваження керівників практики.

По завершенні терміну проходження навчальної практики студенти подають таку документацію:

- посвідчення про направлення на практику;
- щоденник практики;
- звіт про проведену роботу;
- відгук установи про практиканта з оцінкою його роботи;
- індивідуальне творче завдання (у вигляді есе).

Документація здається керівнику практики.

Звіт із практики має уміщувати: титульний аркуш, вступ, два розділи, висновки, список опрацьованих документів, додатків (за необхідністю).

Титульний аркуш оформляється відповідно до вимог і має бути підписаним студентом, керівником практики.

Зміст звіту з практики вміщує розширений опис виконаних завдань відповідно до тематичного плану та індивідуальних творчих завдань дослідницького характеру.

Щоденник із практики підписується керівниками та скріплюється печаткою від бази практики.

Загальні рекомендації щодо ведення щоденника

1. Щоденник повинен відображати усю роботу студента.
2. Записи у щоденнику слід вести вчасно та регулярно.
3. У щоденнику мають бути відображені:
 - а) календарний графік проходження практики;
 - б) аналіз спостережуваних заходів;
 - в) аналіз індивідуальної діяльності практиканта;
 - г) відгук і оцінку керівника;
 - д) робочі записи практиканта;
 - е) висновок керівника від закладу вищої освіти про проходження практики студентом.

Підбиття підсумків практики

Підсумок практики. Підсумком проходження студентом навчальної (реабілітаційної) практики є виконання належним чином поставлених керівниками практики тематичних та індивідуальних завдань безпосередньо на базах практики.

По завершенні терміну практики студенти письмово звітують про виконання програми та індивідуальних завдань. Загальна форма звітності студента про практику – це подання письмового звіту та щоденника

практики, підписаних і оцінених безпосередньо керівником від університету та від бази практики.

Підсумки практики обговорюються на засіданні кафедри, а загальні підсумки всіх практик підводяться на звітній конференції з практики.

Зміст звіту. Звіт має містити відомості про виконання студентом усіх тематичних та індивідуальних завдань програми, висновки і пропозиції, список використаної літератури тощо. Орієнтовний обсяг звіту складає 20 сторінок. Використана література оформляється відповідно до існуючих вимог до бібліографічних описів. Обов'язковим є посилання у тексті на літературні джерела із списку (не менше 10 найменувань).

Оформлення звіту. Звіт оформляється за такими технічними вимогами: шрифт – Times New Roman, кегль – 14, інтервал – 1,5, абзацний відступ – 1,25, рівняння основного тексту – по ширині; поля сторінок: ліве – 2,5 см, нижнє і верхнє – 2 см, праве – 1,5 см; нумерація сторінок – у верхньому правому куті.

Захист звіту. Звіт із практики захищається студентом на загальній конференції перед комісією. До складу комісії входять керівники практики від університету і, за можливості, від баз практики, науково-педагогічні працівники кафедри.

Оформлення індивідуальної творчої роботи (есе). Уміщує такі структурні елементи:

- титульна сторінка (містить назву закладу вищої освіти, кафедри, тему індивідуальної творчої роботи, факультет, спеціальність, курс, групу, прізвище та ініціали студента, який підготував завдання, а також керівника практики, який перевіряв його виконання);
- зміст (уміщує вступ (1 сторінка), три/чотири питання, які розкривають обрану тематику роботи (6-8 сторінок), висновки (1 сторінка), список використаної літератури (не менше 5 найменувань із посиланнями у тексті роботи).

Технічні вимоги до оформлення індивідуального творчого завдання такі ж; як і до звіту

Атестація студентів за результатами практики проводиться в університеті в установлений день (не пізніше тижня після її завершення).

Оцінювання практики. Загальна оцінка підсумків роботи студента-практиканта уміщує сумарне оцінювання:

- відвідування бази практики та якості виконаної роботи під час практики (характеристика керівника практики);
- якості наповнення й оформлення щоденника, звіту про практику та виконаного індивідуального творчого завдання;
- якості захисту звіту про практику (обґрунтованість, логічність, чіткість, переконливість у доповіді та відповідях на запитання).

Проходження студентам навчальної практики оцінюється так: **зараховано** та **не зараховано**.

Оцінювання здійснюється за такими показниками:

Зараховано – виконання програми практики та дотримання режиму практики відмінне, добре та задовільне, виконаний обсяг годин та навчальних занять, отримання позитивного відгуку керівника від бази практики; ведення щоденника регулярно; якісне та своєчасне оформлення звіту; обґрунтованість, логічність, ясність, переконливість у доповіді та відповідях на запитання під час захисту звіту;

Не зараховано – виконання програми практики та дотримання режиму практики недбале, виконаний неповний обсяг годин та навчальних занять, отриманий негативний відгук керівника від бази практики; ведення щоденника нерегулярне; неякісне і несвоєчасне оформлення звіту; необґрунтованість, нелогічність, непереконливість у доповіді та відповідях на запитання під час захисту звіту.

Оцінка за практику вноситься до заліково-екзаменаційної відомості та до залікової книжки студента за підписом керівника практики або одного із членів комісії.

Студенту, який не виконав програму практики з поважних, підтверджених документально причин, може бути надано право її повторного проходження за індивідуальним графіком із фінансуванням усіх витрат на її організацію та проведення фізичними чи юридичними особами за окремим кошторисом.

Студент, який не виконав вимог практики або при повторному проходженні практики отримав у комісії незадовільну оцінку, відраховується з числа студентів університету.

«__» _____ 202__ р.

ЗАВДАННЯ НА ПРАКТИКУ

Студент(ка) _____

Спеціальність «Психологія»

Курс III група _____

Вид практики: навчальна (креабілітаційна) практика

Термін проходження практики: з «__» _____ 20__ р. по «__» _____ 20__ р.

Наказ на практику: № ____ від «__» _____ лютого 2025 р.

База практики: _____

Перелік обов'язкових завдань:

1. Участь у настановчій конференції з питань техніки безпеки, організації і проведення практики.
2. Ознайомлення із нормативно-правовою документацією, якою регламентується діяльність психолога на місці практики (під час спілкування із психологом бази практики).
3. Ознайомлення із системою взаємодії психолога та інших працівників бази практики (під час спілкування із психологом бази практики).
4. Аналіз особливостей роботи психологів на базі практики (під час спілкування із психологом бази практики, опрацювання рекомендованої літератури та перегляду вебінарів).
5. Активне спостереження проведення заходів психологічної реабілітації.
6. Аналіз методів роботи психолога на базі практики.
7. Виконання завдань психолога бази практики щодо реабілітаційного процесу, здійснюваного на базі практики.
8. Виконання індивідуального творчого завдання на тему: «Психологічна реабілітація осіб із» (у назві вписати категорію клієнтів бази практики; у змісті роботи зазначити мету реабілітації, описати доцільні форми й методи її здійснення, критерії ефективності застосовуваних заходів, вимоги до компетенцій психолога, корисні джерела інформації).
9. Ведення щоденника виконаних робіт протягом практики (щодня коротко зазначається виконана робота).
10. Оформлення звіту практики (описуються результати виконання завдань 2–8), його захист на звітній конференції.

Керівник практики від ЗВО _____

Завдання прийняв(ла) до виконання _____

«__» _____ 202__ р.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Бойко Г. М. Реабілітаційна психологія: навч. посібник. Полтава : А С М І, 2010. 240 с.
2. Оверчук В. А. Реабілітаційна психологія: навчальний посібник для студентів ВНЗ. Вінниця : Міленіум, 2007. 295 с.
3. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. навч. посіб. Том 1. / Н. Пророк, О. Запорожець, Дж. Креймеєр, Л. Гридковець, Л. Царенко, О. Ковальчук, В. Невмержицький [та ін.]. / За ред. Н. Пророк Л. Київ, 2018. 208 с.
4. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. навч. посіб. Том 2. / Л. Царенко, Т. Вебер, М. Войтович, Л. Гриценко, В. Кочубей, Л. Гридковець [та ін.]. / За ред. Л. Царенко. Київ, 2018. 240 с.
5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. навчальний посібник. Том 3. /Л. Гридковець, Т. Вебер, Н. Журавльова, О. Запорожець, О. Климишин [та ін.]. / За ред. Л. Гридковець. Київ, 2018. 236 с.

Додаткова

6. Брієр Д., Скотт К. Основи травмофокусованої психотерапії. Львів : Свічадо, 2015. 448 с.
7. Бриндіков Ю. Л. Теоретичні та практичні основи організації реабілітаційної діяльності з комбатантами: метод. посіб. Хмельницький, Вектор, 2017. 172 с.
8. Вступ до реабілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: навчально-методичний посібник / Л. Б. Лյондквіст, В. В. Бурлака, А. Г. Шевцов [та ін.]. К. : Герб, 2007. 288 с.
9. Голяченко А. О. Основи медичної реабілітації. Тернопіль : Лілея, 2000. 120 с.
10. Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально-психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп. Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с.
11. Грига І. М., Пінчук І. М., Семигіна Т. В. Соціальні служби – родині: розвиток нових підходів в Україні; ред. І.М. Григи, Т. В. Семигіної. К.: НУКМА, 2002. 128 с.
12. Гридковець Л. М. Психокорекційний тренінг як засіб допомоги молоді при залежності від алкоголю // Практична психологія та соціальна робота. Науково-практичний та освітньо-методичний журнал. № 2. 2012. С. 18–24.
13. Бондаренко Н. Б. Супровід групи самопомоги осіб, які мають проблеми психічного здоров'я / Наукові записки НаУКМА. Педагогічні, психологічні науки та соціальна робота. 2015. Т. 175. С. 58–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/NaUKMApp_2015_175_12
14. Варлакова Є. О. Роль і місце родин в адаптації та реабілітації учасників АТО // Психологічна допомога особам, які беруть участь в антитерористичній операції : тези доп. міжвідомчої науково-практичної конференції. Ч. 1 (Київ, 30 берез. 2016 р.). – Київ : Національна акад. внутр. справ, 2016. С. 80–83.
15. Вознесенська О. Л. Ресурси арт-терапії на допомогу вимушеним переселенцям : практичний посібник. К. : Human Rights Foundation, 2015. 50 с.
16. Вступ до реабілітації та реабілітації дітей з обмеженнями життєдіяльності: навчально-методичний посібник / Л. Б. Лյондквіст, В. В. Бурлака, А. Г. Шевцов [та ін.]. К. : Герб, 2007. 288 с.
17. Герман Джудіт. Психологічна травма та шляхи до видужання: наслідки насильства – від знущань у сім'ї до політичного терору. Львів : Видавництво Старого Лева, 2015. 416 с.
18. Голяченко А. О. Основи медичної реабілітації. Тернопіль : Лілея, 2000. 120 с.

19. Горбунова В. В., Карачевський А. Б., Климчук В. О., Нетлюх Г. С., Романчук О. І. Соціально-психологічна підтримка адаптації ветеранів АТО: посібник для ведучих груп. Львів : Інститут психічного здоров'я Українського католицького університету, 2016. 96 с.
20. Гридковець Л. М. Долаймо труднощі з дитиною: Казкотерапія дитячих проблем. Львів : Скриня, 2015. 64 с.
21. Гридковець Л. М. Психокорекційний тренінг як засіб допомоги молоді при залежності від алкоголю // Практична психологія та соціальна робота. Науково-практичний та освітньо-методичний журнал. № 2. 2012. С. 18–24.
22. Дитяча та юнацька психотерапія. Теорія і практика в сучасних наукових дослідженнях / за загальною редакцією Г. Католик. Львів : Асролябія, 2012. 312 с
23. Климишин О. І. Духовна терапія адиктивних осіб. Християнсько-орієнтований підхід. Навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ : Гостинець, 2012. 121 с.
24. Мюллер М. Якщо ви пережили психотравмуючу подію. Львів : Видавництво Українського католицького університету. «Свічадо», 2014. 120 с. 98. Надання медико-соціальних послуг дітям та молоді на основі дружнього підходу : Методичні рекомендації / О. А. Голоцван, С. І. Осташко, О. М. Мешкова та ін. Київ : Дитячий фонд ООН (ЮНІСЕФ), 2008. 179 с.
25. Кокун О. М., Агаєв Н. А., Пішко І. О. Психологічна робота з військовослужбовцями-учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник. К. : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с.
26. Медична та соціальна реабілітація : Навчальний посібник / За заг. ред. І. Р. Мисули, Л. О. Вакуленко. Тернопіль : ТДМУ, 2005. 402 с.
27. Первинна психологічна допомога і реабілітація в бойових умовах: Навчально-методичний посібник / А. М. Романишин, О. В. Бойко, І. М. Гузенко. Львів: АСВ, 2014. 140 с
28. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко / За ред. З. Г. Кісарчук. Київ : ТОВ «Видавництво“Логос”», 2015. 207 с.
29. Психологічна робота з військовослужбовцями-учасниками АТО на етапі відновлення: Методичний посібник / О. М.Кокун, Н. А.Агаєв, І.О.Пішко, Н.С.Лозінська, В.В.Остапчук. К. : НДЦ ГП ЗСУ, 2017. 282 с. 380.
30. Кокун О. М. Оптимізація адаптаційних можливостей людини: психофізіологічний аспект забезпечення діяльності: монографія. К.: Міленіум, 2004. 265 с.
31. Синопис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків. Львів : Видавництво Українського Католицького Університету, 2014. 112 с.
32. Смілянець О. Корекція девіантної поведінки підлітків засобами арттерапії [Електронний ресурс]. Збірник наукових праць Інституту психології ім. Г. С. Костюка АПН України; за ред. академіка С. Д. Максименка. К., 2009. Режим доступу: <http://vuzlib.com/content/view/944/94/>
33. Уніфікований клінічний протокол первинної, вторинної (спеціалізованої) та третинної (високоспеціалізованої) медичної допомоги. Реакція на важкий стрес та розлади адаптації. Посттравматичний стресовий розлад. Available at: http://www.dec.gov.ua/mtd/dodatki/2016_121_PTZR/2016_121_YKPMR_PTZR.doc (accessed: 01.03.2016)
34. Шевцов А. Г. Методологічні принципи соціальної реабілітації осіб з обмеженими функціями здоров'я. Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського державного університету : Серія соціально-педагогічна. 2006. Випуск VI. С. 337–342.